

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3546128	Peper, Marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3546128 - Nota Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-boekjaar 2024			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. De Nota Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-/boekjaar 2024 vast te stellen;
2. Te besluiten dat deze nota in werking treedt per begrotings-/boekjaar 2024; en
3. Te bepalen dat de Nota Investerings- en activeringsbeleid *van 4 april 2017 nog van toepassing is* tot en met het begrotings-/boekjaar 2023.

INLEIDING

Toekomstbestendige actualisering beleidsregels investerings- en activeringsbeleid

In de Financiële Verordening is bepaald dat minimaal eens per vijf jaar een herijking (actualisatie) van de beleidsregels over het investerings- en activeringsbeleid plaatsvindt. Dit wordt ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

De (verdere) uitwerking en uitvoering van de strategische agenda zal in de toekomst gepaard gaan met diverse investeringsimpulsen. Hierbij is een toekomstbestendig investerings- en activeringsbeleid van belang om een financieel gezonde gemeente te blijven. Het activabeleid heeft invloed op de vermogenspositie en de exploitatie van de gemeente. Een transparant activabeleid vormt een van de onderdelen voor het bepalen van de financiële positie en het financiële vermogen van de gemeente.

Doel nota: heldere kaders investerings- en activeringsbeleid

Het doel van deze nieuwe nota is heldere kaders te scheppen voor het investerings- en activeringsbeleid van de gemeente Hengelo met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024. Het gaat om het (her)formuleren van beleid en de vastlegging van uniforme regels voor het activeren, waarderen en afschrijven van activa, het toerekenen van rente en de spelregels rondom investeringen. Daarbij hebben wij ons te houden aan hogere wet- en regelgeving, zoals de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De vorige nota Investerings- en activeringsbeleid was op 4 april 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. Deze nota trad met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2017 door het toen gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Actualiseringstermijn iets naar achteren geschoven

We zijn ons terdege bewust dat de we ons niet hebben gehouden aan de gestelde actualiseringstermijn in de Financiële Verordening. Door onderbezetting en daardoor bewuste prioritering in personele activiteiten is de actualisering van deze beleidsnota iets naar achteren geschoven.

ARGUMENTEN

1.1 De geactualiseerde nota sluit weer aan bij wet- & regelgeving en het te voeren eigen gemeentelijk beleid.

Grotendeels gaat het om het continueren van het bestaand beleid. De nota bevat vrij veel technische informatie. Dit komt door de complexe financiële wet- en regelgeving.

Wijzigingen in deze nieuwe nota ten opzichte van de vorige nota zijn met name:

- De interne beleidsregels voor investeringen zijn globaler beschreven in deze nota en de investeringsregels zijn aangepast naar de 'dagelijkse praktijk' (hoofdstuk 2); de interne projectrapportages zijn qua rolverantwoordelijkheid bedoeld voor de interne organisatie (bedrijfsvoering hoort bij de interne organisatie); afwijkingen worden aan de raad, zoals gebruikelijk, gemeld in de betreffende planning en control-documenten;

- Het aanscherpen van de regels wanneer kosten van onderzoek en ontwikkeling wel of niet worden geactiveerd (paragraaf 3.1)
- De ondergrens om activa niet te activeren te verhogen van € 10.000 naar € 15.000 (zie paragraaf 3.2);
- De activa met een levensduur van 3 jaar of minder worden om efficiencyredenen direct ten laste van de exploitatie gebracht; voorheen was dit 2 jaar (zie paragraaf 3.2); veelal is bij deze activa sprake van een ideaalcomplex: ieder jaar wordt een gelijk bedrag uitgegeven. Dit geldt met name bij smartphones.
- Extra toelichtingen op wanneer iets klein onderhoud, groot onderhoud of achterstallig onderhoud is (zie paragraaf 3.3);
- Het hanteren van de onderhoudsmethode voor vastgoed, waarvoor de gemeente zelf de onderhoudsverantwoordelijkheid heeft (zie paragraaf 5.5);
- De actualisering van de afschrijvingstermijnen (bijlage 3 van de nota).

In de betreffende paragrafen is toegelicht waarom hier wijzigingen hebben plaatsgevonden.

De afschrijvingstermijnen zijn in samenspraak met de specialisten in de organisatie opnieuw beoordeeld. Er zijn een paar nieuwe, actuele items toegevoegd en bij enkele activa zijn de afschrijvingstermijnen in jaren aangepast. Hierbij gaat het o.a. om een bandbreedte qua afschrijvingstermijn per soort actief, bijv. bij duurzaamheidsinvesteringen, om zo flexibiliteit te kunnen bewerkstelligen bij nieuwe investeringsaanvragen. Uitgangspunt is dat bij nieuwe investeringsaanvragen de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de technische levensduur van het betreffend actief.

Vanuit het oogpunt van gedegen financieel beleid gaat voor alle nieuwe en uitbreidingsinvesteringen de voorkeur uit naar het toepassen van de reguliere lineaire afschrijvings- en rentesystematiek ten laste van de exploitatie. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen. Dit een voorzetting van het huidige beleid.

Het activabeleid zien we in de exploitatie terug in de vorm van kapitaallasten (rente en afschrijving). De kapitaallasten van investeringen vormen ongeveer 4,8% (bijna € 16,8 miljoen) van de primitieve begrotingsomzet 2023 (€ 347 miljoen).

2.1+3.1 De (nieuwe) beleidsregels zijn van toepassing op het begrotings-/boekjaar 2024 en verder. De (nieuwe) regels worden voor het eerst toegepast op investeringen/activa die in het begrotings-/boekjaar 2024 worden gedaan. Dit betekent dat deze (nieuwe) nota voor de nieuwe Zomernota 2023-2027 moet worden vastgesteld om zodoende de nieuwe regels te kunnen hanteren in de Zomernota voor de jaren 2024 e.v. De Zomernota is het geëigende P en C-document waarover de integrale afweging ieder jaar besluitvormend plaatsvindt in de gemeenteraad. Dit geldt ook ten aanzien van de nieuwe of uitbreidingsinvesteringen. In de Zomernota worden deze investeringen uitgebreid toegelicht en verwerkt in het meerjarig investeringsoverzicht van de Beleidsbegroting. In het programmaplan van de Beleidsbegroting vindt de toelichting op de nieuwe investeringen per beleidsprogramma plaats.

Uit pragmatische overwegingen geldt de nota Investerings- en activeringsbeleid van 4 april 2017 nog tot en met het begrotings-/boekjaar 2023.

KANTTEKENINGEN

VERVOLG

Met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024 gaat de nieuwe nota in.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Nota investerings- en activeringsbeleid

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3546128	peper, marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3546128 - Nota Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-boekjaar 2024			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

1. De Nota Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-/boekjaar 2024 vast te stellen;
2. Te besluiten dat deze in werking treedt per begrotings-/boekjaar 2024; en
3. Te bepalen dat de Nota Investerings- en activeringsbeleid van 4 april 2017 nog van toepassing is tot en met het begrotings-/boekjaar 2023.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De Nota Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-boekjaar 2024 stelt de kaders rondom het investerings- en activeringsbeleid. Het doel van deze nota is heldere kaders te scheppen voor het investerings- en activeringsbeleid van de gemeente Hengelo met ingang van het begrotingsjaar 2024. Het gaat om het (her)formuleren van beleid en de vastlegging van uniforme regels voor het activeren, waarderen en afschrijven van activa, het toerekenen van rente en de spelregels rondom investeringen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

Nota investerings- en activeringsbeleid

m.i.v. begrotings-/boekjaar 2024

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Inhoudsopgave

Pag.:

1.	Inleiding	3
2.	Investeren	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Doel spelregels voor investeringen	4
2.3	Toelichting op het begrip 'investeren'	4
2.3.1	Het begrip 'investeren'	4
2.3.2	Soorten investeringen	5
2.4	Uitgangspunten en spelregels investeringsbeleid	6
2.4.1.	Uitgangspunten	6
2.4.2	Bevoegdheden	6
2.5	Het proces investeringsbeleid	8
2.5.1	Planning en control	8
2.5.2	Vereisten ten aanzien van investeringsbesluiten	9
2.5.3	Realisatie van investeringen	10
3.	Activeren	11
3.1	Soorten vaste activa	11
3.2	Criteria voor het niet activeren van activa	12
3.3	Onderscheid tussen investeringen en onderhoud	13
3.4	Soorten vlottende activa	15
4.	Waarderen	16
4.1	Waarderingsgrondslagen	16
4.2	BTW	17
4.3	Duurzame waardeverminderingen van vaste activa	17
4.4	Desinvesteringen activa	18
5.	Afschrijven	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Methoden van afschrijven	19
5.3	Afschrijvingstermijnen	19
5.4	Aanvang moment van afschrijven	21
5.5	Onderhoudsmethode versus componentenmethode	21
6.	Rente	23
6.1	Inleiding	23
6.2	Afwijkende rente grondexploitaties	23
6.3	Renteomslag	23
6.4	Aanvang moment van rentetoerekening	24
7.	Kapitaallasten	25
7.1	Inleiding	25
7.2	Nieuwe investeringsaanvragen	25
Bijlagen:		26
1.	Wettelijk kader en regelgeving	27
2.	Begripsbepaling	30
3.	Afschrijvingstermijnen	33
4.	Meerjarig investeringsoverzicht	36
5.	Voorbeelden groot onderhoud vastgoed	37

1. Inleiding

Aanleiding

In de Financiële Verordening is bepaald dat minimaal eens per vijf jaar een herijking van de beleidsregels over het investerings- en activeringsbeleid plaatsvindt. Dit wordt ter vaststelling voorgelegd aan de raad. De nu voorliggende nota behelst de actualisering van deze beleidsregels.

De vorige nota Investerings- en activeringsbeleid was op 4 april 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. Deze nota trad met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2017 door het toen gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze vastgestelde nota uit 2017 geldt tot het moment dat de nieuwe nota in gaat.

Wijzigingen

Wijzigingen in deze nieuwe nota ten opzichte van de vorige nota zijn met name:

- De interne beleidsregels voor investeringen zijn globaler beschreven in deze nota en de investeringsregels zijn aangepast naar de 'dagelijkse praktijk' (hoofdstuk 2); de interne projectrapportages zijn qua rolverantwoordelijkheid bedoeld voor de interne organisatie (bedrijfsvoering hoort bij de interne organisatie); afwijkingen worden aan de raad, zoals gebruikelijk, gemeld in de betreffende planning en control- documenten;
- Het aanscherpen van de regels wanneer kosten van onderzoek en ontwikkeling wel of niet worden geactiveerd (paragraaf 3.1)
- De ondergrens om activa niet te activeren te verhogen van € 10.000 naar € 15.000 (zie paragraaf 3.2);
- De activa met een levensduur van 3 jaar of minder worden om efficiencyredenen direct ten laste van de exploitatie gebracht; voorheen was dit 2 jaar (zie paragraaf 3.2); veelal is bij deze activa sprake van een ideaalcomplex: ieder jaar wordt een gelijk bedrag uitgegeven. Dit geldt met name bij smartphones.
- Extra toelichtingen op wanneer iets klein onderhoud, groot onderhoud of achterstallig onderhoud is (zie paragraaf 3.3);
- Het hanteren van de onderhoudsmethode voor vastgoed, waarvoor de gemeente zelf de onderhoudsverantwoordelijkheid heeft (zie paragraaf 5.5);
- De actualisering van de afschrijvingstermijnen (bijlage 3 van de nota).

Doel van de nota

Het doel van deze nieuwe nota is heldere kaders te scheppen voor het investerings- en activeringsbeleid van de gemeente Hengelo met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024. Het gaat om het (her)formuleren van beleid en de vastlegging van uniforme regels voor het activeren, waarderen en afschrijven van activa, het toerekenen van rente en de spelregels rondom investeringen. Daarbij hebben wij ons te houden aan hogere wet- en regelgeving, zoals de Gemeentewet en het BBV.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste spelregels rondom investeringen geschetst. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 en 4 ingegaan op het activeren en waarderen van aangeschafte of vervaardigde zaken. In hoofdstuk 5 en 6 wordt de wet- en regelgeving rondom afschrijven en rente geschetst. In hoofdstuk 7 kapitaallasten wordt ingegaan op de kapitaallasten en hoe wordt omgegaan met nieuwe investeringsaanvragen.

In de bijlagen treft u informatie aan over de letterlijke teksten van de van toepassing zijnde wettelijk kader en regelgeving (bijlage 1), de uitleg van de begrippen (bijlage 2), de afschrijvingstermijnen (bijlage 3), het meerjarig investeringsoverzicht (bijlage 4) en voorbeelden van groot onderhoud vastgoed (bijlage 5).

2. Investeren

2.1 Inleiding

Een belangrijk onderdeel van de kader stellende rol van de gemeenteraad is de Beleidsbegroting. Een voornaam bestanddeel van de Beleidsbegroting betreft de investeringen.

Gemeenten investeren, bijvoorbeeld, in de wettelijke en noodzakelijke instandhoudingstaak (vervangingen in de openbare ruimte), in maatschappelijk vastgoed, in sociaal-culturele en maatschappelijke voorzieningen, in duurzaamheidsmaatregelen en in infrastructuur. Ook worden investeringen gedaan in de bedrijfsvoering van de gemeente, zoals huisvesting en informatietechnologie. Een aparte categorie betreft de investeringen in de grondcomplexen.

De impact van de investeringen op de Beleidsbegroting en de bedrijfsvoering is groot. Investeren leggen voor meerdere jaren een beslag op de schaarse begrotingsruimte, maar belangrijker nog, investeringen die niet het verwachte rendement leveren, hebben een negatieve impact op de begroting en de bedrijfsvoering, met een mogelijk aanvullende bezuinigings-taakstelling als bijkomend gevolg.

Daarom zijn de volgende aspecten bij besluitvorming van groot belang.

Keuzes: wel of niet investeren;
Prioriteren: investeren in alternatief A of alternatief B;
Fasering: op welke termijn moet worden geïnvesteerd of vervangen.

2.2 Doel spelregels voor investeringen

Het doel van spelregels voor investeringen is om de volgende ontwikkelingen mogelijk te maken:

- De kaderstelling voor integrale afweging en besluitvorming vindt in de Zomernota voor nieuwe en uitbreidingsinvesteringen door de gemeenteraad plaats. Een P en C-instrumentarium dat recht doet aan zowel de behoefte om de beheersing van de investeringen te verbeteren als aan de behoefte om de wendbaarheid van de organisatie te verbeteren.
- Een eenduidige beoordeling (toetsing, prioritering) van investeringen op zoveel mogelijk gekwantificeerde en geobjectiveerde criteria waardoor een verbeterd en vereenvoudigd en minder subjectief besluitvormingsproces wordt gerealiseerd.

2.3 Toelichting op het begrip 'investeren'

2.3.1 Het begrip 'investeren'

Investeren is het vastleggen van vermogen in een object waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt (definitie BBV). In de regel worden deze objecten als bezitting/activum op de balans opgenomen. Door het doen van investeringen ontstaan dus meerjarige bezittingen, in vaktermen: 'activa'. Deze leiden tot lasten doordat de waarde van deze activa afnemen in de loop van de tijd. Deze 'afschrijvingslasten' zijn gebaseerd op het veronderstelde aantal jaren dat de bezitting nut genereert, de zogenaamde economische levensduur. Deze afnemende waarde van de investering wordt 'boekwaarde' genoemd. Als voorbeelden worden genoemd: een investering in een gebouw en een investering in hardware.

Voorbeeld 1: Een gemeentelijk gebouw wordt gerealiseerd voor € 30 miljoen. De uitgave is € 30 miljoen (o.a. de inkomende facturen van de aannemer). Er wordt een bedrag van € 30 miljoen op de balans geactiveerd. De economische levensduur is 40 jaar. Veertig jaar lang neemt de waarde met € 750.000 (€ 30 miljoen/40 jaar) per jaar af. Deze waardedaling komt als afschrijvingslast ten laste van de exploitatie. De afschrijvingslasten zijn dus jaarlijks € 750.000. De boekwaarde is één jaar, na het jaar van in gebruik name van het gebouw, op het eind van het jaar € 29.250.000 (€ 30 miljoen -/- € 750.000); de boekwaarde is halverwege de looptijd van de economische levensduur (20 jaar) € 15 miljoen, etc.

Voorbeeld 2: Er wordt € 900.000 geïnvesteerd in hardware. De uitgave is € 900.000 (de factuur van de ICT leverancier). Er wordt een bedrag van € 900.000 op de balans geactiveerd. De economische levensduur is 5 jaar. Vijf jaar lang neemt de waarde met € 180.000 ($€ 900.000 / 5$ jaar) per jaar af. Deze waardedaling komt als afschrijvingslasten ten laste van de exploitatie. Deze afschrijvingslasten zijn dus jaarlijks € 180.000. De boekwaarde is één jaar, na het jaar van in gebruik name van de hardware, op het eind van het jaar € 720.000 ($€ 900.000 - € 180.000$); de boekwaarde na 3 jaar afschrijving is € 360.000, etc.

Naast deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden er ook rentelasten berekend over de boekwaarde. Hoe de renteberekening plaats vindt wordt toegelicht in hoofdstuk 6. De jaarlijkse afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) uit de investeringen vormen samen met bijvoorbeeld de onderhoudslasten en verzekeringen de jaarlijkse exploitatielasten in de Beleidsbegroting en Jaarstukken.

Verderop in deze nota worden de regels ten aanzien van waardering en afschrijving van investeringen toegelicht.

2.3.2 Soorten investeringen

Voor de investeringen wordt een onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

- **Nieuwe - of uitbreidingsinvesteringen**
Dit zijn investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten of uitbreiding van de huidige activiteiten (zgn. intensivering van beleid). Bijvoorbeeld een nieuw schoolgebouw of respectievelijk de uitbreiding van een bestaand schoolgebouw. Nieuwe investeringen zijn de aanleg van een nieuw kunstgrasveld, het aanleggen van een nieuwe brug etc.
Deze investeringen maken in principe onderdeel uit van nieuw beleid in de Zomernota. Voor de grondexploitatie geldt een apart regime. Zie de toelichting iets verder op.
- **Vervangingsinvesteringen**
Dit zijn investeringen ten behoeve van de vervanging van een oud (bestaand) actief als gevolg van economische veroudering of slijtage. Bijvoorbeeld het vervangen van de top laag van een kunstgrasveld, het vervangen van speeltoestellen. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn daarom opgenomen in de begroting. Dit betekent overigens niet dat alle investeringen zonder meer vervangen worden.
Zoals gebruikelijk worden de nieuwe vervangingsinvesteringen geïndexeerd. De toegepaste jaarlijkse index is opgebouwd uit de gemiddelde prijsindex van de afgelopen 10 jaren.
- **Levensduur verlengende investeringen en/of investeringen met significante kwaliteitsverbetering en/of aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. veiligheidsvoorschriften).**
Dit zijn o.a. investeringen die worden gepleegd ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot bijv. een substantiële levensduur-verlenging van het actief. Bijvoorbeeld de renovatie van het stadhuis, rioolrenovatie zoals het relinen van de riolering. Dit soort investeringen verschilt van onderhoud. Dit wordt uitgebreid toegelicht in paragraaf 3.3.

Voor de (exploitatie)lasten van nieuwe - of uitbreidingsinvesteringen moet eerst ruimte in de begroting worden gevonden. Voor levensduur verlengende investeringen zal per investering worden bekeken of (aanvullende) dekking moet worden gezocht.

Bouwgrondexploitaties

Daarnaast zijn er investeringen die de gemeente doet in bouwgrondexploitaties. Deze uitgaven moeten passen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders van een financieel sluitende grondexploitatie. De gemeenteraad geeft invulling aan de controlerende taak door vast te stellen dat de grondexploitatie een sluitend dekkingsverhaal heeft.

2.4 Uitgangspunten en spelregels investeringsbeleid

2.4.1 Uitgangspunten

In dit onderdeel worden de algemene uitgangspunten van het investeringsbeleid opgesomd.

De algemene uitgangspunten zijn de volgende:

1. De gemeente voert een gezond financieel beleid. Het investeringsbeleid sluit daarop aan.
2. Structurele lasten van lopende en voorgenomen investeringen moeten structureel worden gedekt.
3. Het investeringsbeleid moet bestaan uit heldere werkbare afspraken.

Vervolgens gaat het om de spelregels, om de vraag hoe wij deze uitgangspunten denken te realiseren.

Traditioneel concentreert de aandacht zich op de exploitatiebegroting en worden geen normatieve grenzen gesteld aan de omvang van balansposten en het balanstotaal. In de gemeente Hengelo bestaan hierop twee uitzonderingen. De eerste uitzondering hierop is dat in de nota/omgevingsprogramma grondbeleid/grondexploitaties waarin een maximum is gesteld aan de omvang van de grondexploitaties (het onderhanden werk). De tweede uitzondering is de omvang van de algemene reserve. Bij raadsbesluit van 1 februari 2023 is vastgesteld dat de algemene reserve minimaal 50% van het totale risicoprofiel moet afdekken (Beleidsnota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027).

Tijdens de realisatie van investeringen kunnen diverse meevallers of tegenvallers ontstaan, onder andere door calculatieverschillen, aanbestedingsresultaten, resultaten uit subsidiebeschikkingen en uitvoeringsresultaten (meer- en minderwerk, onvoorziene situaties). Hierover wordt altijd gerapporteerd in de eerstvolgende (interne) projectrapportage. Daarin wordt dan ook aangegeven welk effect dit heeft op het totale investeringsbudget en leidt dit (waar mogelijk) tot bijstelling van het investeringsbudget.

Meevallers worden ten gunste van de 'bron' gebracht; dat wil zeggen:

- a. De betreffende reserve/voorziening als het investeringen betreft in de 'gesloten circuits' zoals afval, riolering en grondexploitaties.
- b. Bij combinatiefinancieringen worden meevallers ten gunste gebracht aan de bronnen naar rato van de financiële omvang, tenzij vooraf andere afspraken zijn gemaakt. De afspraken moeten natuurlijk wel passen binnen de wet- en regelgeving.
- c. In overige gevallen ten gunste van de algemene middelen, zodat de meevaller betrokken kan worden bij de integrale afweging van de eerstvolgende Zomernota of bij de Beleidsbegroting.

2.4.2 Bevoegdheden

Bij het investeringsbeleid horen bevoegdheden die overeenkomstig het gestelde in het organisatie- en mandaatbesluit worden uitgevoerd. Op ambtelijk niveau zijn bovendien de beginselen van kracht die door middel van een Directiebesluit zijn vastgesteld in de Handleiding Projectmatig Werken.

Het proces investeren kent de volgende fasering: vaststellen van het investeringsbudget, het vrijgeven van het investeringsbudget, de uitvoering van investeringen en de autorisatie van facturen conform het gestelde in de budgethouderregeling. Ook kan door omstandigheden - doorschuiven van investeringen aan de orde zijn. Hieronder worden deze elementen nader toegelicht.

De algemene bevoegdheidsregels zijn als volgt:

Bevoegdheden bij investeringen:	Bevoegd orgaan:
A. Vaststellen	Gemeenteraad
B. Vrijgeven	College
C. Uitvoeren	College
D. Aanwenden	Budgethouders
E. Doorschuiven	College

De raad stelt op basis van het budgetrecht de investering eenmalig vast.

Het college legt verantwoording af over de investeringen aan de raad middels de herziening grondexploitatie en/of planning - en control documenten (de Beleidsrapportages en de Jaarstukken).

A. Vaststellen van investeringen

Investeringen worden geautoriseerd door de gemeenteraad en daarmee zijn ook de financiële effecten van de investeringen in de Beleidsbegroting (of bij urgente tussentijdse investeringen in een begrotingswijziging daarop) vastgesteld.

Als een investering is vastgesteld zijn de (budgettaire) randvoorwaarden, waaronder een investering kan worden vrijgegeven, bepaald. Aan de investering voor vervanging van een auto van 8 jaar oud, worden andere eisen gesteld dan aan een investeringskrediet voor de realisatie van een nieuw zonnepark.

In de (nieuwe) Financiële Verordening 2023 is bepaald dat bij de begrotingsbehandeling nieuwe investeringen in het meerjarig investeringsoverzicht worden geautoriseerd door de gemeenteraad. De gemeenteraad kan, eventueel op voorstel van het college, besluiten dat het college op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van een specifiek investeringskrediet aan de raad doet (bijv. bij een oorspronkelijke globale kostenraming van de investering).

Voor de autorisatie van investeringen in bouwgrondexploitaties stelt de raad jaarlijks de herzieningen grondexploitaties vast. Door bij vaststelling van de jaarlijkse herzieningen het krediet binnen de eerstvolgende vier jaarschijven van de geactualiseerde, vastgestelde grondexploitaties vrij te geven, wordt het budgetrecht van de raad ingevuld. De jaarschijven omvatten diverse kosten- en opbrengstenposten.

Voor de autorisatie van investeringen in de riolering en andere voorzieningen t.b.v. de riolering en de waterhuishouding stelde de raad voorheen elke 4 jaar een Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. Kredieten die binnen de kaders van dit plan vallen worden vrijgegeven door het college door het nemen van een besluit over kredietaanvragen per project. Op het moment dat de Omgevingswet wordt ingevoerd is een formeel GRP niet meer als zodanig vereist, maar maakt dit onderdeel uit van het omgevingsplan als "programma Water en Riolering". De gehanteerde werkwijze blijft ongewijzigd. Budget wordt vrijgegeven door het college door het nemen van een besluit over kredietaanvragen per project.

B. Vrijgeven van investeringen

Geautoriseerde investeringen worden in principe automatisch door de gemeenteraad vrijgegeven.

Vrijgeven wil zeggen dat het college van B en W de uitbreidings- of vervangingsinvestering kan gaan uitvoeren.

De vaststelling van de herzieningen grondexploitaties en de daarmee verbonden investeringen vragen wel om een separaat raadsvoorstel.

De kaderstelling voor de integrale afweging en besluitvorming vindt al in de Zomernota voor nieuwe - en uitbreidingsinvesteringen plaats door de gemeenteraad. De uitwerking hiervan is vertaald in de Beleidsbegroting in het meerjarig investeringsoverzicht (zie ook 2.5.1.1 Beleidsbegroting: investeringsplan). Vervangingsinvesteringen worden zoals gebruikelijk meegenomen in de Beleidsbegroting. Hierbij wordt wel kritisch gekeken of deze activa vervangen moet worden of deze nog langer mee kan.

C. Uitvoeren van investeringen (het realiseren)

Het college is belast met de uitvoering van de Beleidsbegroting en dus ook met de uitvoering van investeringen.

Over de resultaten van de uitvoering van de begroting wordt, voor wat betreft de investeringen, verantwoording afgelegd door middel van de interne projectrapportages, Beleidsrapportages en de Jaarstukken.

D. Aanwenden van investeringsbudget (het besteden)

Op ambtelijk niveau is de bevoegdheid tot het aanwenden van de gevoteerde kredieten neergelegd bij budgethouders.

De daadwerkelijke uitvoering is veelal de bevoegdheid van de daar toe gemandateerde projectleiders. De regels hierover zijn vastgelegd in de 'Budgethoudersregeling gemeente Hengelo' van 1 juli 2021.

E. Doorschuiven van investeringen

Het kan voorkomen dat geplande investeringen niet, of later dan gepland, doorgaan. De middelen voor investeringen die in een jaar niet zijn gerealiseerd, vervallen niet maar blijven beschikbaar in het volgende jaar.

In de Jaarstukken wordt aangegeven en gemotiveerd of en waarom van uitstel sprake is, als onderdeel van de verantwoording over het investeringsplan (zie paragraaf 2.5.1.4.).

2.5 Het proces investeringsbeleid

In deze paragraaf wordt het proces rondom investeringen toegelicht. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het bestaande planning- en control instrumentarium. Daarbij wordt wel rekening gehouden met de gewenste grotere aandacht voor investeringen.

2.5.1 Planning en control

2.5.1.1 Beleidsbegroting: investeringsplan

De Beleidsbegroting bevat een gedetailleerd meerjarig investeringsoverzicht van alle lopende en voorgenomen investeringen. In bijlage 4 is het voorbeeld meerjarig investeringsoverzicht zoals in de Beleidsbegroting 2023-2026 als voorbeeld opgenomen.

De nieuwe of uitbreidingsinvesteringen worden ook toegelicht in de beleidsprogramma's van de Beleidsbegroting.

2.5.1.2 Voortgang investeringsplan

De verschillende interne projectrapportages geven de stand van zaken ten aanzien van investeringen. De opdrachtgevers (na overleg met de projectleiders) c.q. budgethouders zijn eindverantwoordelijk voor het tijdig en volledig aanleveren van deze interne projectrapportages. Daarnaast zorgen de opdrachtgevers gezamenlijk voor een integrale oplegnotitie met daarin de belangrijkste aandachtspunten en knelpunten. Het team Projecten, vastgoed en grondzaken coördineert dit, de inhoudelijke verantwoordelijkheid ligt bij de opdrachtgevers. Het doel hiervan is: de CMT-leden informeren over doel, risico's en de voortgang van de investeringen, en het bevorderen van een integrale (concern)visie op de investeringen. Tenminste komen aan de orde de stand van zaken in investeringen en/of al het overige dat in relatie tot (voorgenomen) investeringen van belang is.

2.5.1.3 Beleidsrapportage: voortgang investeringsplan

Onderdeel van de Beleidsrapportage is een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen binnen de investeringsprojecten. Afwijkingen worden toegelicht in de beleidsprogramma's, zowel waar het de omvang van bedragen betreft als wanneer het om fasering (dus uitstel of verlengde doorlooptijd) gaat. Hiervoor kan de integrale oplegnotitie van de opdrachtgevers als input dienen.

2.5.1.4 Jaarstukken: verantwoording investeringsplan

De Jaarstukken bevatten een verantwoording van het investeringsplan. Hierin wordt de opzet van het investeringsplan gevolgd, waarbij wordt gerapporteerd op afwijkingen in het verslagjaar. Dat wil zeggen dat, daar waar de plannen zonder verdere bijzonderheden zijn gerealiseerd, in beginsel niet inhoudelijk wordt gerapporteerd. Afwijkingen ten opzichte van het investeringsplan worden toegelicht in de beleidsprogramma's van de Jaarstukken. De opdrachtgevers zijn verantwoordelijk voor het tijdig en volledig aanleveren van de benodigde informatie. Daarbij kan het gaan om financiële afwijkingen, uitstel, afstel of vertraging. In alle gevallen wordt aangegeven wat de actuele stand van zaken is en wat de meerjarige financiële gevolgen voor de begroting zijn.

Als er vertragingen, afwijkingen of andere bijzonderheden optreden bij grote projecten, zal hierop vanzelfsprekend in de Jaarstukken worden ingegaan, voor zover deze bijzonderheden niet al in een Beleidsrapportage of op andere wijze zijn gemeld.

2.5.2 Vereisten ten aanzien van investeringsbesluiten

Een raadsvoorstel voor een investering voldoet aan de volgende vereisten:

1. Nut en noodzaak zijn aangegeven, evenals de relatie met het vastgesteld beleid;
2. De verantwoordelijkheden zijn benoemd en duidelijk (bijv. opdrachtgever, afdelingsmanager en projectleider, in overeenstemming met afspraken over Projectmatig Werken);
3. Het voorstel geeft inzicht in de totale omvang van de investering én inzicht in de financiering daarvan. Indien er sprake is van subsidie en/of samenwerking dient ook te worden ingegaan op de cofinanciering en de daarmee verbonden afspraken en voorwaarden;
4. Het voorstel is voorzien van een deugdelijk onderbouwde voorcalculatie, geeft inzicht in de hoogte van de post onvoorzien, en benoemt de risico's en bijbehorende maatregelen;
5. Soberheid, functionaliteit en duurzaamheid zijn de uitgangspunten bij het ontwerp en de uitvoering van investeringen;
6. Het voorstel geeft inzicht in samenhang met andere (raads-)besluiten, waaronder de financiële samenhang;
7. Het voorstel geeft een beeld van de structurele (exploitatie)kosten die voortvloeien uit de investering en van de wijze waarop deze worden gedekt.

2.5.3 Realisatie van investeringen

Gedurende de realisatie van de investering, gelden de volgende uitgangspunten en voorwaarden:

1. Aanbestedingsvoordelen worden nooit aangewend om af te wijken van oorspronkelijke ontwerp- en materiaalkeus. Dit kwalificeert als nieuw beleid en vraagt om een raadsvoorstel. Aanbestedingsvoordelen leiden daarom tot voordelen ten opzichte van de voorcalculatie en over de aanwending daarvan, na afronding van het project, gelden de al genoemde afspraken (zie paragraaf 2.4). Over aanbestedingsvoordelen in projecten wordt tijdig gecommuniceerd in de eerstvolgende interne projectrapportage. Indien er zich een aanbestedingsvoordeel voordoet, wordt deze tijdelijk geparkeerd op de post onvoorzien binnen het project. Deze post kan worden ingezet indien zich elders in het project tegenvallers voordoen. Dit dient altijd expliciet te worden gerapporteerd in de interne projectrapportages.
2. Verkregen subsidies die niet of voor een lager geraamd bedrag in de cofinancieringsparagraaf zijn opgenomen leiden eveneens tot verlaging van het investeringsbedrag en daarmee tot voordelen waarover eveneens de eerdere genoemde afspraken van toepassing zijn.
3. Omdat het team Projecten, vastgoed en grondzaken een centrale en coördinerende rol heeft in de uitvoering van Projectmatig Werken behoeven wijzigingen in de cofinanciering en/of subsidie goedkeuring van dit team.
4. Gedurende (realisatie van) de investering vindt maandelijks rentetoerekening plaats; grondslagen hierbij zijn de geïnvesteerde bedragen aan het begin van de maand (inclusief vermeerderingen en verminderingen in de betreffende maand) en het geldende interne rentepercentage per jaar. Indien een investeringsproject volledig wordt afgedekt door een subsidie of bijdrage uit een voorziening (bijvoorbeeld riolering) dan wordt er tussentijds geen rente toegerekend. Zie verder hoofdstuk 6 voor de rente(toerekening).
5. Financiële tegenvallers op onderdelen van het project of investering leiden niet vanzelf tot een financiële overschrijding op het project als geheel. Ze worden in beginsel opgevangen door te sturen op onderbesteding op andere onderdelen van het project of de investering. Hierover wordt tijdig en actief gecommuniceerd in de interne projectrapportage.
6. Uiterlijk twee (boek)jaren na het raadsbesluit tot investering wordt de investering afgesloten als de investering nog niet is begonnen. Dit betekent dat dan een nieuw raadsbesluit noodzakelijk is.

3. Activeren

Activeren is het als bezitting op de balans opnemen van aangeschafte of vervaardigde zaken die langer dan één jaar tot de beschikking van onze gemeente staan. In het BBV zijn verschillende regels opgenomen over waardering, activeren en afschrijven. Enkele regels zijn algemeen, maar er zijn ook specifieke regels die gelden voor de verschillende categorieën vaste activa. Op de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa.

3.1 Soorten vaste activa

In de artikelen 33 tot en met 36 en 59 tot en met 65 van het BBV wordt nader ingegaan op de vaste activa (zie bijlage 1). Als gevolg van het doen van investeringen ontstaan bezittingen, ofwel de vaste activa. Vaste activa worden naar hun aard in het BBV onderscheiden in drie soorten:

1. immateriële vaste activa;
2. materiële vaste activa;
3. financiële vaste activa.

1. Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn die vaste activa waar geen fysieke bezittingen tegenover staan. De immateriële vaste activa bestaan volgens artikel 34 van het BBV uit:

- a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio;
- b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- c. bijdrage aan activa in eigendom van derden.

Ad a) Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio

Het (dis)agio is het verschil tussen het bedrag waarvoor een lening wordt aangegaan en het bedrag dat aan de geldnemer wordt uitgekeerd.

Op basis van de BBV kunnen kosten van het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd, dan is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.

Vanwege het voorzichtigheidsprincipe en het “goed koopmansgebruik” wordt verlies genomen in het jaar waarin het verlies zich daadwerkelijk voordoet, worden deze kosten en de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen direct ten laste van de exploitatie gebracht. Agio wordt direct ten gunste van de exploitatie gebracht.
Het uitgangspunt in Hengelo is dat deze kosten niet worden geactiveerd.

Ad b) Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling (voorbereidingskosten) kunnen volgens artikel 60 van het BBV alleen worden geactiveerd wanneer het voornemen bestaat:

- het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor plannen kunnen maximaal in 5 jaar worden afgeschreven (artikel 64 lid 5 BBV), indien deze kosten niet direct toerekenbaar zijn aan een actief of dat later blijkt dat de totstandkoming van het actief (in ontwikkeling) niet meer door gaat. Echter in de gemeente Hengelo zullen conform de bestendige gedragslijn deze kosten in één keer ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Indien de kosten van onderzoek en ontwikkeling leiden tot de totstandkoming van een actief, op basis van de hiervoor genoemde voorwaarden, dan kunnen deze kosten worden geactiveerd. Dit maakt dan wel onderdeel uit van de te nemen besluitvorming.

De salariskosten die direct aan een actief zijn toe te rekenen worden geactiveerd. De indirecte salariskosten (die behoren tot de toe te rekenen overhead) worden ook geactiveerd.

Ad c) Bijdrage in activa in eigendom van derden

Bijdragen in activa in eigendom van derden kunnen volgens artikel 61 van het BBV worden geactiveerd indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bijdraagt aan de publieke taak van de gemeente;
- deze derde zich verplicht heeft tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals overeengekomen;
- de gemeente de bijdrage kan terugvorderen indien de derde in gebreke blijft of anderszins recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

2. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen met een meerjarig nut. Alle materiële vaste activa moeten worden afgeschreven. Een uitzondering op deze regel vormen de kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde (bijvoorbeeld een schilderij van een beroemd kunstenaar). Deze investeringen worden niet geactiveerd.

Volgens artikel 35 van het BBV bestaan er drie soorten materiële vaste activa, welke afzonderlijk in de balans van de gemeente moeten worden opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
- b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Ad a/b) Investerings met een economisch nut

Dit zijn investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of verhandelbaar zijn. Voorbeelden hiervan zijn: investeringen in gebouwen, vervoermiddelen, hardware, software, maar ook in investeringen op het gebied van afval en riolering. Deze laatste investeringen vallen onder de categorie 'investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.'

Ad c) Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Dit betreft investeringen in de openbare ruimte, zoals wegen, bruggen en openbaar groen. Deze investeringen genereren geen middelen en er is geen markt voor. Dit soort investeringen moeten met ingang van 2017, door de toen gewijzigde BBV, ook worden geactiveerd.

3. Financiële vaste activa

Financiële vaste activa zijn activa die een financiële waarde vertegenwoordigen of een bezit. Te denken valt hierbij aan verstrekte geldleningen en deelnemingen in de vorm van aandelen.

Financiële vaste activa moeten altijd worden geactiveerd, maar worden gezien de aard niet afgeschreven. In bijlage 1 artikel 36 van het BBV staat precies aangegeven welke onderdelen afzonderlijk in de balans moeten worden opgenomen onder de financiële vaste activa.

3.2 Criteria voor het niet activeren van activa

Het is niet praktisch om alle investeringen die in aanmerking komen voor activering daadwerkelijk te activeren.

Sinds de nota Activabeleid uit 2012 worden activa met een aanschafwaarde/verkoopprijs van minder dan € 10.000 in beginsel niet geactiveerd. Gelet op met name de indexeringen over de afgelopen jaren stellen we voor de ondergrens te verhogen naar € 15.000 met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024. Het activeren brengt immers extra administratieve werkzaamheden met zich mee. Geringe bedragen hebben nauwelijks invloed op het exploitatiesaldo.

Daarnaast willen we het mogelijk maken om activa met een beperkte levensduur (3 jaar of korter) niet meer te activeren. Veelal is bij deze activa sprake van een ideaalcomplex: ieder jaar wordt een gelijk bedrag uitgegeven. Dit geldt met name bij smartphones. Vandaar dat wordt voorgesteld om de levensduur van activa van 3 jaar of minder (in plaats van voorheen 2 jaar) niet meer te activeren met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024. De jaarlijkse bedragen worden dan direct in het jaar van aanschaf ten laste van het exploitatiesaldo gebracht.

Met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024 worden om efficiencyredenen de volgende activa in het jaar van aanschaf ten laste van de exploitatie gebracht:

- activa met een aanschafwaarde/verkoopprijs van minder dan € 15.000
- of
- activa met een levensduur van 3 jaar¹ of minder.

3.3 Onderscheid tussen investeringen en onderhoud

In de praktijk blijkt dat het lastig is een onderscheid te maken tussen investeringen en onderhoud.

Investerings

In paragraaf 2.3.2 is het begrip 'investeren' beschreven. Investeren is het vastleggen van vermogen in een object waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt (definitie BBV). In de regel worden deze objecten als bezitting/activum op de balans opgenomen. Door het doen van investeringen ontstaan dus meerjarige bezittingen, in vaktermen: 'activa'. Deze leiden tot lasten doordat de waarde van deze activa afnemen in de loop van de tijd. Deze 'afschrijvingslasten' zijn gebaseerd op het veronderstelde aantal jaren dat de bezitting nut genereert, de zogenaamde economische levensduur. Deze afnemende waarde van de investering wordt 'boekwaarde' genoemd.

Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de gemaakte kosten:

- leiden tot een levensduurverlenging; en/of
- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften).

Kosten van levensduur verlengende renovaties en/of (vervangings-)investeringen in de openbare ruimte die het gebied een vernieuwende functie geven (bijv. reconstructies/herinrichtingen) worden geactiveerd en afgeschreven. Hierbij kan gedacht worden aan het vervangen van complete brugdekken. Ze leiden namelijk tot een substantiële levensduurverlenging van het actief als geheel.

Onderhoud

Het is niet toegestaan kosten van onderhoud te activeren en vervolgens af te schrijven. Onderhoud is niet levensduur verlengend (stellige uitspraak van de commissie BBV), maar dient om het actief gedurende de levensduur in goede staat te houden en wordt daarom niet geactiveerd.

Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Klein onderhoud komt dus jaarlijks terug en wordt daarom uit de jaarlijkse exploitatiebudgetten bekostigd.

¹Informatie & IT: Mobiele telecom apparatuur (smartphones) hebben een levensduur van 3 jaar of korter.

Lasten van groot onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht.

Groot onderhoud betreft zaken die eens in de zoveel jaar moeten gebeuren. Voor de dekking van deze lasten bestaat de keuze uit het vormen van een voorziening of dekking via de exploitatie. Bij de laatste methode is in veel gevallen sprake van onderhoud kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Het is toegestaan om voor de kosten van groot onderhoud een voorziening te vormen en deze aan te vullen op basis van onderhoudsplannen, waarbij de werkelijke kosten onttrokken worden aan de voorziening. De laatste methode sluit aan bij de huidige vorm van beheersing van bijvoorbeeld het (groot) onderhoud van vastgoed in onze gemeente.

Voorzieningen die worden gevormd om lasten van groot onderhoud gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren en worden gevoed op basis van een recent door de raad vastgesteld onderhoudsplan. Onder recent onderhoudsplan wordt een onderhoudsplan verstaan van maximaal vijf jaar oud ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Deze vijf jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord is in de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' van de Beleidsbegroting en de Jaarstukken. Tussentijdse bijstelling van het onderhoudsplan binnen de vijf jaar is verplicht, indien een belangrijke afwijking is opgetreden in de staat van het onderhoud.

Voorbeelden van grote onderhoudswerkzaamheden, die vanuit de voorziening vastgoed worden bekostigd, worden weergegeven in bijlage 5.

Er kan sprake zijn van achterstand of achterstallig onderhoud als onderhoud niet tijdig volgens het onderhoudsplan wordt uitgevoerd. Bij achterstand is de kwaliteit van het betreffende object (nog) niet aangetast. Bij achterstallig onderhoud is dat wel het geval: er wordt niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau of wettelijke normen. Achterstallig onderhoud kan mede ontstaan door een onvoldoende financiële vertaling in de begroting van het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud vanwege niet tijdige uitvoering van onderhoud, eventueel door onvoldoende beschikbaar gesteld budget, geeft aanleiding voor herstel en kan leiden tot schade (hogere herstelkosten = kapitaalvernietiging) en/of onveilige situaties. In dat geval is er een zodanig slechte onderhoudstoestand dat de waarde, het gebruik en/of de levensduur van het investeringsgoed wordt aangetast.

Achterstallig onderhoud waarmee onveilige situaties worden gecreëerd en waarbij sprake is van kapitaalvernietiging, is onaanvaardbaar en dient zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen een redelijke termijn hersteld te worden. Dit herstel van het achterstallig onderhoud wordt aangemerkt als een verplichting waarvan de omvang, door middel van een inventarisatie en een financiële vertaling van het achterstallig onderhoud, redelijkerwijs in te schatten is. Op basis van artikel 44 lid 1a BBV wordt daartoe een voorziening gevormd. Het achterstallig onderhoud wordt vervolgens ten laste van deze voorziening gebracht.

Er kan ook sprake zijn van achterstallig onderhoud zonder dat dit leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. Daar is sprake van wanneer de onderhoudstoestand van een kapitaalgoed lager is dan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Wanneer dit veroorzaakt wordt door onvoldoende beschikbaar gesteld budget door de raad, is het noodzakelijk dat de raad een besluit neemt om óf meer budget beschikbaar te stellen óf het gewenste kwaliteitsniveau naar beneden bij te stellen zonder dat dit leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties.

Achterstallig onderhoud kan ook worden verholpen door het gehele investeringsgoed (versneld) te vervangen. In dat geval hoeft geen voorziening voor achterstallig onderhoud te worden getroffen. In de praktijk komt dit voor bij de investeringsgoederen in de openbare ruimte, zoals bruggen,

kademuren e.d. De eventuele restantboekwaarde dient bij de vervanging dan direct volledig te worden afgeboekt.

3.4 Soorten vlottende activa

Het kenmerkende aan vlottende activa is dat de investeringen normaliter binnen een jaar weer in geld worden omgezet.

Soorten vlottende activa betreffen:

- Voorraden, zoals grond- en hulpstoffen, bouwgronden in exploitatie;
- Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan een jaar, zoals vorderingen op openbare lichamen, rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen, overige vorderingen;
- Liquide middelen: de kas- en banksaldi;
- Overlopende activa, zoals de vooruitbetaalde bedragen evenals de nog te ontvangen bedragen.

Deze nota zal verder geen aandacht besteden aan de vlottende activa, behalve in hoofdstuk 4 Waarderen. De bouwgronden in exploitatie is een item voor de nota/omgevingsprogramma grondbeleid/grondexploitatie. De andere zaken spelen met name op het gebied van het treasurybeleid.

4. Waarderen

4.1 Waarderingsgrondslagen

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), om een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd (artikel 62 BBV), waarbij de bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht. Dit wordt de netto methode genoemd. Het gewijzigde BBV sinds 2017 heeft in het kader van de uniformiteit, transparantie en vergelijkbaarheid tussen gemeenten, het zogenaamde netto activeren verplicht gesteld.

Het direct verrekenen van bijdragen uit reserves ten gunste investeringen/activa is met ingang van 2017 (door het toen gewijzigde BBV) niet meer toegestaan. Reserves mogen alleen worden ingezet ter dekking van de kapitaallasten, die voortvloeien uit de investering. D.w.z. indien voor de dekking van de kapitaallasten van een investering een reserve is opgebouwd. Deze reserve mag niet meer in mindering worden gebracht op het bedrag van de investering. De opgebouwde reserve mag jaarlijks worden aangewend ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten conform de afschrijvingstermijn van het bijbehorende actief (investering).

In de BBV regelgeving is opgenomen dat spaarbedragen uit de inkomsten rioolheffing in mindering moeten worden gebracht op de geactiveerde investering. In Hengelo wordt gespaard in de voorziening rioleringen om toekomstige vervangingsinvesteringen te dekken uit deze voorziening. De vervangingsinvesteringen rioleringen worden geactiveerd en de bijdrage van de voorziening wordt in mindering gebracht op de investering. De commissie BBV ziet de uit de ontvangen heffingen gespaarde bedragen als bijdragen van derden die in mindering moeten worden gebracht op de investering.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van het BBV: de (oorspronkelijke) activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In Hengelo worden de (oorspronkelijke) activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, inclusief de toegerekende uren van het gemeentelijk apparaat en de overige indirecte kosten (bijv. overhead) aan het betreffend actief. Voorgesteld wordt dit uitgangspunt te continueren.

Uitzonderingen gelden voor:

- Kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde (worden niet geactiveerd).
- In erfpacht uitgegeven gronden. De uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde;
- Activa waarvan de bestemming verandert, tenzij de nieuwe bestemming een maatschappelijke functie is, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen;
- Activa van de Nazorgfondsen bedoeld in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer, waarbij waardering tegen actuele waarde is toegestaan.

Vlottende activa:

- Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van de in de voorziening dubieuze debiteuren opgenomen bedragen tot het totaal van de vorderingen die niet volwaardig zijn.
- De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij zijn direct opvraagbaar.

4.2 BTW

Er wordt geen BTW geactiveerd voor zover deze compensabel (BTW-compensatiefonds) of verrekenbaar (ondernemers BTW) is. Compensabele BTW wordt niet als last beschouwd. Niet compensabele of verrekenbare BTW verhoogt de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en daarmee ook de waardering van het actief. Dus wordt de niet compensabele of niet verrekenbare BTW opgeteld bij de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van het actief en geactiveerd.

4.3 Duurzame waardeverminderingen van vaste activa

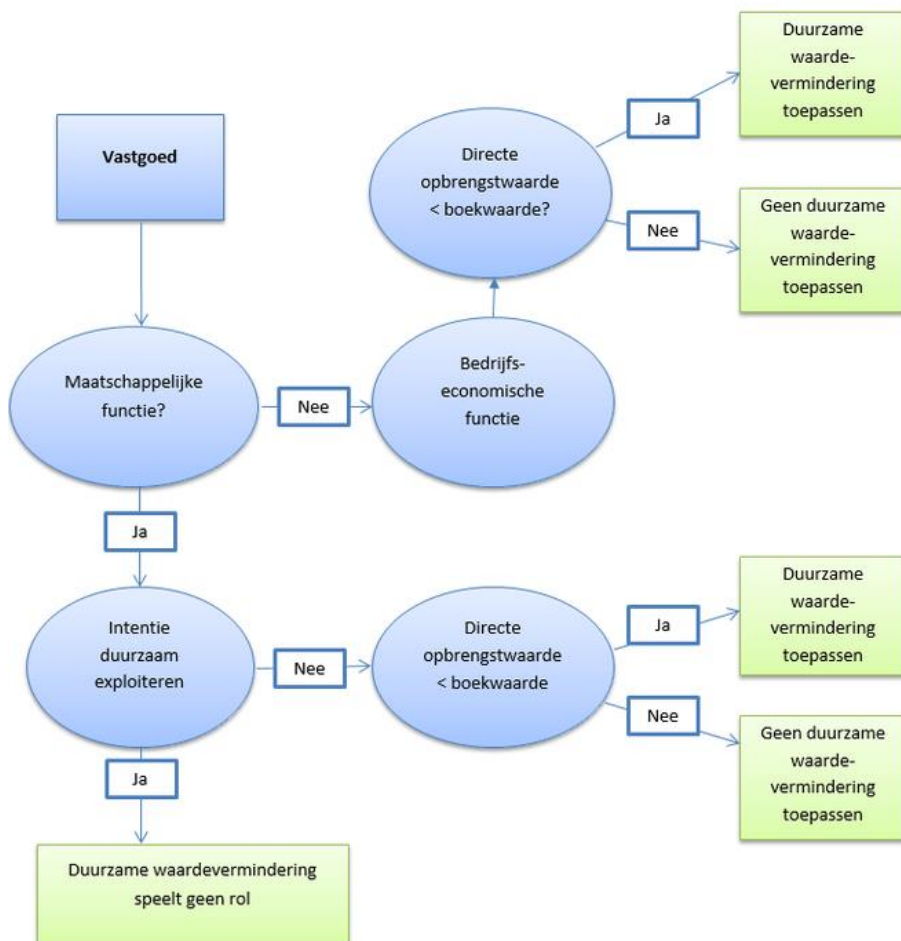
In de loop der tijd kan de waarde van een actief zijn veranderd ten opzichte van de boekwaarde ervan op de balans. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn bijzondere waardeverminderingen wel toegestaan. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het vastgoed. Een duurzame waardevermindering kan worden verwerkt in de balans middels een extra afschrijving of door het treffen van een voorziening. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat.

Onze voorkeur gaat bij duurzame waardevermindering uit van het treffen van een voorziening, want in geval van hogere herwaardering van het actief op termijn dan kan deze eerder gevormde voorziening worden ingezet. Dan wordt het actief weer tegen een hogere waarde op de balans gewaardeerd.

Indien waardevermindering plaats vindt via extra afschrijving dan mag in de toekomst, in geval van een hogere herwaardering van het actief, de waarde van het actief op de balans niet meer worden verhoogd.

Hoe met duurzame waardeverminderingen in vastgoed moet worden omgegaan wordt schematisch in de afbeelding weergegeven:

Bij vervanging van een niet afgeschreven investering, wordt de restant boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Vastgoed met intentie tot verkoop wordt overgeheveld van activa naar voorraden.

4.4 Desinvesteringen activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bijvoorbeeld de verkoop van een auto), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Het verrekenen is niet toegestaan op grond van het BBV.

5. Afschrijven

5.1 Inleiding

Als een investering is geactiveerd dient op grond van artikel 64 lid 3 BBV daarop te worden afgeschreven. Het gebruik van vaste activa strekt zich uit over meerdere jaren. Door technische slijtage of economische veroudering daalt de waarde. Het zichtbaar maken van de waardevermindering in de jaarlijkse exploitatie wordt afschrijven genoemd. De hoogte van de afschrijving wordt bepaald door de economische gebruiksduur en de methode van afschrijven.

5.2 Methoden van afschrijven

In de gemeentelijke overheid worden hoofdzakelijk 2 afschrijvingsmethoden gehanteerd, te weten lineair en annuïtair. Voor het onderscheid tussen deze 2 afschrijvingsmethoden wordt verwezen naar bijlage 2 Begripsbepaling.

De gemeente Hengelo werkt hoofdzakelijk met de lineaire afschrijvingsmethode. In uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld wanneer de kapitaallasten onderdeel uitmaken van een kostprijsberekening voor te verlenen diensten kan worden gekozen voor de annuïtaire afschrijvingsmethode.

5.3 Afschrijvingstermijnen

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd, waarbij de bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht. De gebruiksduur wordt bepaald door de technische en economische levensduur. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.

Immateriële vaste activa

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en/of het saldo van (dis)agio worden niet geactiveerd en direct ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor plannen kunnen maximaal in 5 jaar worden afgeschreven (artikel 64 lid 5 BBV), indien deze kosten niet direct toerekenbaar zijn aan een actief of dat later blijkt dat de totstandkoming van het actief (in ontwikkeling) niet meer door gaat. Echter in de gemeente Hengelo zullen conform de bestendige gedragslijn deze kosten in één keer ten laste van de exploitatie worden gebracht. Indien de kosten van onderzoek en ontwikkeling leiden tot de totstandkoming van een actief, op basis van de hiervoor genoemde voorwaarden, dan kunnen deze kosten worden geactiveerd. Dit maakt dan wel onderdeel uit van de te nemen besluitvorming.

De salariskosten die direct aan een actief zijn toe te rekenen worden geactiveerd. De indirecte salariskosten (die behoren tot de toe te rekenen overhead) worden ook geactiveerd.

Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden (artikel 34 BBV) is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.²

² Indien de activa in eigendom van derden niet wordt afgeschreven, dan mag de gemeente deze bijdragen aan derden ook niet afschrijven. Deze bijdrage dient in dat geval direct ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

Gronden

Er dient onderscheid te worden gemaakt tussen de wijze waarop de grond wordt gebruikt:

A) Grond als vaste materiële activa

Over grond als vaste materiële activa kan worden gesteld, dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces (bouwgrond in exploitatie) zit.

Veelal zal er sprake zijn van ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land-/bosbouwgronden. Er is dus geen sprake van een vervaardigingsprijs, maar van een verkrijgingsprijs. Op de boekwaarde van deze grond mogen daarom ook geen kosten, zoals rente, worden bijgeschreven. De activering van alle soorten grond geschiedt in de eerste plaats steeds tegen (historische) verkrijgingprijs (artikel 63 lid 1 BBV) en bijkomende kosten. Grond wordt wel afgewaardeerd tot de marktwaarde indien sprake is van een (duurzaam) lagere marktwaarde (artikel 65 leden 1 en 2 BBV).

Veelal dienen gronden wel als aparte component van de betreffende investering te worden geactiveerd. Zie voor een uitwerking van de componentenbenadering paragraaf 5.5. Uitgangspunt is dat dergelijke grond niet aan slijtage onderhevig is en geen waardevermindering ondergaat. Daarom bestaat er geen noodzaak tot afschrijving.

Op grond kan dus niet worden afgeschreven, omdat grond geen slijtend actief is en daarom een eeuwigdurende gebruiksduur heeft. Dit geldt ook voor grond die in gebruik wordt genomen als begraafplaats. Grond die in erfpacht is uitgegeven wordt in dit kader niet anders behandeld. Er is namelijk geen sprake van een slijtend actief en/of een beperkte gebruiksduur.

In het geval van grond met daarop een openbare weg is de toekomstige waarde van de grond nihil. De weg is onlosmakelijk verbonden met de grond en rekening houdend met de onderliggende infrastructuur in de vorm van riolering en bekabeling is het onwaarschijnlijk dat deze grond ooit zelfstandig weer beschikbaar komt. De investering die gepaard gaat met de aanleg van de weg wordt, inclusief de aankoopkosten van de grond, over de levensduur van de weg afgeschreven.

B) Grond als bouwgrond in exploitatie

Grond in het kader van de bouwgrond in exploitatie (BIE) wordt gebruikt als productiemiddel. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans. Van afschrijven hierbij is dus geen sprake.

Grond wordt hierbij beschouwd als voorraad. Investerings in deze grond worden direct bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. Deze boekwaarde wordt idealiter terugverdiend door verrekening in de m2 prijs die in rekening wordt gebracht bij de grondverkoop en bijdragen. Als dit ideaal niet bereikt wordt, wordt een (verlies)voorziening getroffen die ten laste van de exploitatie wordt gebracht. Voor de dekking hiervan wordt een beroep gedaan op de algemene reserve grondexploitatie. Dit verloopt budgettair neutraal voor het begrotings-/jaarrekeningsaldo, omdat bij grondexploitaties sprake is van een 'gesloten circuit'.

C) Warme gronden

Warme gronden zijn gronden die worden verworven met het oog op een gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld. Tijdens het opstellen van de nu voorliggende nota werkt de commissie BBV nog aan een actualisering van de Notitie grondbeleid in het kader van de Omgevingswet. De voorwaarden wanneer sprake is warme gronden wordt aangepast. Deze nieuwe ontwikkeling zal worden betrokken in het grondbeleid/herzieningen grondexploitaties en valt buiten de reikwijdte van deze nota.

Richtlijnen

Voor het afschrijven van activa gelden de volgende afschrijvingsrichtlijnen:

- afschrijvingstermijnen mogen nooit langer, maar wel korter zijn dan de economische c.q. technische levensduur;
- afschrijvingstermijnen mogen nooit langer, maar wel korter, zijn dan de in bijlage 3 opgenomen afschrijvingstabel vermelde termijnen;

Te hanteren afschrijvingstermijnen

Om te komen tot een uniform afschrijvingsbeleid is in bijlage 3 Afschrijvingstermijnen een overzicht opgenomen waarin per activasoort de levensduur wordt weergegeven waarover wordt afgeschreven.

Deze termijnen zijn gebaseerd op eigen ervaringscijfers en ervaringen van andere gemeenten. Er zijn objecten toegevoegd en van een aantal objecten is de termijn aangepast.

Activa met een levensduur van 3 jaar of minder worden direct ten laste van de exploitatie gebracht (zie paragraaf 3.2).

De afschrijvingstabel is van toepassing op nieuwe investeringskredieten die beschikbaar zijn/worden gesteld met ingang van 1 januari 2024. De opsomming in de tabel is niet uitputtend. Voorts blijft het in incidentele gevallen, bijvoorbeeld indien de werkelijke levensduur sterk afwijkt, mogelijk beargumenteerd af te wijken van de genoemde afschrijvingstermijnen. Voor materiële vaste activa die niet in deze tabel zijn opgenomen, stelt het college alsnog de afschrijvingstermijn vast.

5.4 Aanvang moment van afschrijvingen

De afschrijving start op 1 januari van het jaar ná ingebruikname van een goed c.q. na afronding van een investering. Dit betekent dat er niet wordt afgeschreven in het jaar van afronding c.q. ingebruikname van een investering. Dit is conform de huidige gedragslijn.

5.5 Onderhoudsmethode versus componentenmethode

In gemeenteland worden 2 verschillende methoden gehanteerd hoe wordt omgegaan met investeringen en groot onderhoud in vastgoed. Hieronder worden eerst deze 2 methoden weergegeven:

Onderhoudsmethode	Componentenmethode
• Bij aanschaf worden alle investeringen in één pand gezamenlijk geactiveerd. • Het pand wordt in zijn geheel afgeschreven op basis van de economische levensduur van de 'stenen'. • De vervanging van de overige delen (dak, kozijnen, installaties, etc.) worden als onderhoud aangemerkt. • Voor het onderhoud van het vastgoed is reeds een (meerjaren)onderhoudsplan met de voorziening onderhoud vastgoed opgesteld.	• Bij aanschaf van het pand wordt het actief administratief gesplitst in componenten (bijv. gebouw, installaties, dak, etc.). • Per component wordt de levensduur bepaald en de componenten worden afzonderlijk afgeschreven.

Onderhoudsmethode

Door de instelling van het 'vastgoedbedrijf' is een aantal jaren geleden gekozen voor de onderhoudsmethode voor gebouwen waarvoor de gemeente zelf de onderhoudsverantwoordelijkheid heeft. Om deze methode volledig in te voeren met ingang van het begrotings-/boekjaar 2024 (conform het bovenstaand overzicht) is het noodzakelijk dat we voor deze categorie gebouwen niet meer bij de nieuwbouw/aanschaf van een gebouw rekening houden met de verschillende componenten (bijv. installaties, dakbedekking) met verschillende afschrijvingstermijnen, maar dat bij aanschaf alle investeringen in één pand gezamenlijk worden geactiveerd.

De onderhoudsmethode begint met lagere kapitaallasten dan de componentenmethode, omdat alle investeringen over een langere periode worden afgeschreven. Door de lagere kapitaallasten wordt er een onderhoudsvoorziening gevormd. Jaarlijks wordt een gelijk bedrag in de voorziening gestort o.b.v. het (meerjaren)onderhoudsplan (MJOP). Dit zijn dan begrote of werkelijke lasten die van invloed zijn op het begrotings- of rekeningsaldo.

Wanneer op termijn de installatie moet worden vervangen dan wordt dit in één keer ten laste van de voorziening gebracht. Dit heeft dan niet direct invloed op het begrotings- en rekeningsaldo. Het voordeel van de onderhoudsmethode is de overzichtelijkheid, dat alles in één onderhoudsplan staat. Bij de actualisatie van het (meerjaren)onderhoudsplan wordt bekeken of de voorziening nog op niveau is d.w.z. dat er jaarlijks algemene middelen moeten worden bijgestort in de voorziening of dat er jaarlijks middelen kunnen vrijvallen.

Voor alle overige activa blijven we de componentenmethode hanteren.

Componentenmethode

De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden gewaardeerd en afgeschreven op basis van het waardeverloop van die individuele delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen. Bij toepassen van deze benadering, worden afzonderlijke vervangingen opnieuw geactiveerd.

De toepassing van de componentenbenadering kan worden geïllustreerd aan de hand van een nieuw voetbalkunstgrasveld, waarvoor ook grond is verworven.

• grond	→	niet op afschrijven;
• onderlaag	→	afschrijving in 30 jaar;
• hybride topplaat	→	afschrijving in 15 jaar;
• hekwerk (afscheidings)	→	afschrijving in 30 jaar;
• etc.		

De kosten voor de te onderscheiden samenstellende delen worden op basis van bovenstaande opdeling afzonderlijk verwerkt en afgeschreven. In het voorbeeld kan na 15 jaar de hybride topplaat worden vervangen en opnieuw worden geactiveerd.

Het voordeel van deze benadering is dat de waardevermindering van elke afzonderlijke component in de afschrijvingslasten tot uitdrukking wordt gebracht en dat voorkomen wordt dat aan het einde van de gebruiksduur van de component, een boekwaarde resteert die ineens als verlies moet worden genomen. In bovenstaand voorbeeld kan de onderlaag na 30 jaar worden vervangen. Bij het toepassen van de componentenbenadering is de boekwaarde van de topplaat na 15 jaar afschrijving nihil.

Bij het niet toepassen van de componentenbenadering resteert er een restant-boekwaarde overeenkomende met 15/30e deel van de aanschafwaarde van de topplaat. Dit deel dient als verlies in zijn geheel in één keer ten laste van de exploitatie te worden gebracht.

6. Rente

6.1 Inleiding

Met ingang van 2017 is met het toen gewijzigde BBV bewerkstelligd dat het inzicht in de hoogte en de wijze van het gebruik van de rente is vergroot in de gemeenten. Het toerekenen van rente aan de diverse taakvelden vindt plaats via het taakveld treasury. De zogenaamde omslagrente is verplicht voorgeschreven met ingang van het begrotingsjaar 2018. In Hengelo gebruiken we deze systematiek al langer.

Directe rentelasten vloeien voort uit de financiering van de investeringen. Over alle geactiveerde activa worden de rentelasten berekend al dan niet via het renteomslag-percentage. De combinatie van de rente en afschrijving vormen de kapitaallasten, die zowel in de begroting dan wel in de jaarrekening ten laste van de exploitatie worden gebracht.

6.2 Afwijkende rente grondexploitaties

Voor de boekwaarde van de eigen gemeentelijke grondcomplexen wordt een afwijkende rente gehanteerd. Dit is een andere verplichte berekeningsopzet in het kader van het BBV dan de omslagrente. Deze rente wordt jaarlijks door de gemeenteraad bij de uitgangspunten voor het opstellen van de nieuwe herzieningen grondexploitaties bepaald.

De werkelijke rentelasten moeten aan de grondcomplexen worden toegerekend en worden jaarlijks berekend bij de Jaarstukken.

Voor de niet eigen gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks afspraken over de te hanteren rentepercentages gemaakt met onze samenwerkingspartners.

6.3 Renteomslag

Om ervoor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daaraan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 van het BBV voorgeschreven dat de paragraaf Financiering in ieder geval inzicht moet geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Een voorbeeld van dit renteschema is te vinden op pagina 167 van de Beleidsbegroting 2023-2026 (laatste tabel in paragraaf 6.5 Financiering).

Omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt was voor de aanpassingen van het BBV, is het verplicht om de rentekosten aan de betreffende taakvelden toe te rekenen met behulp van een (rente-)omslag.

De omslagrente wordt in de begroting berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Voor de rentetoerekening wordt dus een vast rentepercentage (omslagrente) gehanteerd. Deze rente wordt jaarlijks bij het opstellen van de Zomernota en/of Beleidsbegroting vastgesteld. Deze moet voldoen aan de gewijzigde BBV-regelgeving, namelijk het percentage mag niet meer afwijken dan 0,5% van de gemiddelde rente over de opgenomen geldleningen.

Vaste activa die op basis van annuïteiten worden afgeschreven en doorbelast aan taakvelden bevatten een rentecomponent die in het verleden is bepaald. Indien deze rentecomponent meer dan 25% afwijkt van het (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage, dan zullen deze annuïteiten moeten worden herzien (commissie BBV).

6.4 Aanvang moment van rentetoerekening

Investeringsprojecten die meerjarig worden afgeschreven brengen naast afschrijvingslasten ook rentelasten met zich mee. Samen zijn dit de kapitaallasten van de investering.

In 2014 is besloten om vanaf de start van een investering op maandelijkse basis rente toe te rekenen. In het geval van een 'budgettair neutraal' investeringsproject is dit niet reëel. Indien een investeringsproject volledig wordt afgedekt door een subsidie of bijdrage uit een voorziening (bijvoorbeeld riolering) dan wordt er tussentijds geen rente toegerekend.

Op begrotingsbasis wordt al vanaf 2015 voor de geraamde investeringen in de eerste jaarschijf een half jaar rente als exploitatielast meegenomen. Daarna wordt telkens over het gehele jaar rente toegerekend. Deze beleidslijn willen we continueren.

7. Kapitaallasten

7.1 Inleiding

De combinatie van de rente en afschrijving vormen de kapitaallasten, die zowel in de Beleidsbegroting dan wel in de Jaarstukken ten laste van de exploitatie worden gebracht.³

7.2 Nieuwe investeringsaanvragen

Bij uitbreidings- en vervangingsinvesteringen wordt uitgegaan van het toepassen van de reguliere lineaire afschrijvings- en rentesystematiek in de exploitatie. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen.

Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd. Een uitzondering hierop vormt de bijdragen van derden (provincie, rijk, particulier etc.), die in directe relatie staan met het actief (de investering). Deze bijdrage wordt (conform het BBV) in mindering gebracht op het actief, zodat een netto-investering ontstaat. Op deze netto-investering wordt dan afgeschreven. Over de (restant) boekwaarde wordt in werkelijkheid maandelijks de rente ten laste van de exploitatie gebracht.

Voor alle nieuwe en uitbreidingsinvesteringen is de Zomernota jaarlijks het geëigende moment voor de integrale afweging in de gemeenteraad. In geval van nieuwe en uitbreidingsinvesteringen ontkomen we er niet aan ook oog te hebben voor de structurele onderhouds- en/of beheerskosten, die uit een investering voortvloeien, ook al wordt de investering zelf volledig gefinancierd uit middelen van derden (rijks- en provinciale subsidies e.d.). Dit betekent dat we bij elk nieuw project alle structurele kosten direct helder in beeld brengen, zodat het college en uiteindelijk de gemeenteraad de juiste afweging kan maken bij een investeringsaanvraag.

Reserve dekking kapitaallasten

Door de wijziging van de BBV-systematiek met ingang van 2017 is het niet meer toegestaan om vanuit reserves rechtstreeks een bijdrage te doen om het investeringsbedrag te verlagen, om vervolgens dit nettobedrag (investering +/- reserve) af te schrijven. Met ingang van 2017 moet de volledige investering worden geactiveerd voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Voor de oude 'probleemgevallen' in deze overgangsfase zijn toen de eerder gereserveerde middelen uit andere reserves gestort in de reserve dekking kapitaallasten. De jaarlijkse afschrijvings- en/of rentelasten van deze specifieke investeringen worden dan jaarlijks gedekt uit de reserve dekking kapitaallasten. Door deze constructie vallen op termijn geen middelen in de begroting vrij (afschrijving en rente zijn lasten waar een reserveonttrekking tegenover staat als bate), als de afschrijvingsduur is afgelopen. Er is dan geen vrijvallende ruimte in de begroting om nieuwe vervangingsinvesteringen (of eventueel levensduur verlengende investeringen) te dekken.

Vanuit het oogpunt van gedegen financieel beleid gaat voor alle nieuwe en uitbreidingsinvesteringen de voorkeur uit naar het toepassen van de reguliere lineaire afschrijvings- en rentesystematiek ten laste van de exploitatie. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen.

³ N.B. De investeringen in de grondexploitaties worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Hiervoor geldt een apart regime.

Bijlagen

Bijlage 1 - Wettelijk kader en regelgeving

Gemeentewet

Artikel 186

1. De begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels.

Artikel 212

1. De raad stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

2. De verordening bevat in ieder geval:

- a. regels voor waardering en afschrijving van activa;
- b. grondslagen voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en van tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 229b, alsmede, voor zover deze wordt geheven, voor de heffing bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer;
- c. regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

Artikel 13

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Artikel 20

2. Afzonderlijke aandacht wordt ten minste besteed aan:

- b. de investeringen; onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut;

Artikel 31

Op de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie onderscheidenlijk gemeente al dan niet duurzaam te dienen.

Artikel 33

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

Artikel 34

In de balans worden onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- c. bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Artikel 35

1. In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
 - b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
 - c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
2. Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Artikel 36

In de balans worden onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. kapitaalverstrekkingen aan:
 1. deelnemingen;
 2. gemeenschappelijke regelingen;
 3. overige verbonden partijen;
- b. leningen aan:
 1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
 2. woningbouwcorporaties;
 3. deelnemingen;
 4. overige verbonden partijen;
- c. overige langlopende leningen;
- d. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Artikel 51

In de toelichting op de balans wordt aangegeven volgens welke methoden de afschrijvingen worden berekend.

Artikel 52

1. In de toelichting op de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. gronden en terreinen;
- b. woonruimten;
- c. bedrijfsgebouwen;
- d. grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
- e. vervoermiddelen;
- f. machines, apparaten en installaties;
- g. overige materiële vaste activa.

2. In de toelichting op de balans wordt het verloop van de activa, als bedoeld in het eerste lid, gedurende het begrotingsjaar, in een sluitend overzicht weergegeven. Daaruit blijken, voor zover van toepassing:

- a. de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de investeringen of desinvesteringen;
- c. de afschrijvingen;
- d. bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief;
- e. afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen;
- f. de boekwaarde aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 59

1. Alle investeringen worden geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde niet geactiveerd.

Artikel 60

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief kunnen worden geactiveerd indien:

- a. het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- b. de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
- d. de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Artikel 61

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Artikel 62

1. Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid worden de bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief op de waardering daarvan in mindering gebracht.
3. In afwijking van het eerste lid moeten de voorzieningen, bedoeld in artikel 44, eerste lid, onder d, in mindering gebracht worden op de investeringen, bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Artikel 63

1. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
3. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.
4. Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.
5. Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen.
6. In afwijking van het eerste lid is waardering tegen actuele waarde toegestaan voor de activa van de Nazorgfondsen bedoeld in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer.
7. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.
8. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van leningen en vorderingen verrekend.

Artikel 64

1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
2. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.
3. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
4. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder a, maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.
5. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder b, ten hoogste vijf jaar.
6. Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden, bedoeld in artikel 34, onderdeel c, is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Artikel 65

1. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
3. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Bijlage 2 – Begripsbepaling

Onderstaand wordt een aantal begrippen nader gedefinieerd:

Achterstallig onderhoud	Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen vaak leidt tot hogere herstellkosten. In dat geval is er een zodanig slechte onderhoudstoestand dat de waarde, het gebruik en/of de levensduur van het investeringsgoed wordt aangetast
Activeren	Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde bezit/kapitaalgoed met meerjarig nut dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd.
Aflossen	Het terugbetalen van geleend geld. De aflossingsbedragen worden in de balans opgenomen onder de passiva. De plek waar de geldleningen onder het vreemd vermogen worden verantwoord.
Afschrijven	Jaarlijks vermindert de waarde van een investering. Deze vermindering wordt afschrijving genoemd. Deze waardedaling wordt veroorzaakt door technische slijtage (technische levensduur) en/of economische veroudering (economische levensduur). Het af te schrijven bedrag hangt af van de gebruiksduur van de investering. Deze gebruiksduur bepaalt dan ook de afschrijvingstermijn en dus ook de hoogte van de afschrijvingslasten. Deze afschrijvingslasten zijn exploitatielasten.
Afschrijvingsmethode	Bij de overheid worden hoofdzakelijk 2 verschillende afschrijvingsmethoden gebruikt, te weten lineair en annuïtair. De gemeente Hengelo hanteert als hoofdregel de lineaire afschrijvingsmethode. De lineaire afschrijvingsmethode houdt in afschrijven volgens een vast percentage van de aanschafprijs. Uitsluitend het tijdsverloop is bepalend voor de waardevermindering van het actief. Het jaarlijkse afschrijvingsbedrag is gelijk, terwijl de rentelasten jaarlijks afnemen. Dit laatste betekent dat de kapitaallasten (afschrijving + rente) jaarlijks een dalend verloop laten zien. De annuïtaire afschrijvingsmethode is erop gericht dat de kapitaallasten (afschrijving en rente) jaarlijks gelijk zijn. Daarbij neemt, in meerjarig perspectief, de afschrijvingscomponent toe en de rentecomponent af. De methode komt erop neer dat de afschrijvingsbedragen in de eerste jaren van de gebruiksduur lager zijn dan in de latere jaren. De boekwaarde daalt daardoor in vergelijking met de lineaire methode in een langzamer tempo. De rentelasten vallen daardoor hoger uit. Deze methode wordt vooral toegepast bij kostprijs- en tariefberekeningen om een gelijkmatig verloop daarvan te bevorderen. In Hengelo wordt deze afschrijvingsmethode ook alleen bij uitzondering en om deze reden toegestaan.
Afschrijvingstermijn	De periode waarover een investering wordt afgewaardeerd.
Componentenbenadering	De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden gewaardeerd en afgeschreven op basis van het waardeverloop van die individuele delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen. Bij toepassen van deze benadering, worden afzonderlijke vervangingen opnieuw geactiveerd.
Dekken	Heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen. Het kan gaan om bijvoorbeeld om nieuwe baten te genereren, lasten aan derden door te berekenen, lasten te verlagen of bestaande baten te verhogen.
(Dis)agio	(Dis)agio is het verschil tussen het bedrag waarvoor een lening wordt aangegaan en het bedrag dat aan de geldnemer wordt uitgekeerd.
Financiële vaste activa	Financiële vaste activa is een groep van activa die een financiële waarde of bezit vertegenwoordigen (bijvoorbeeld deelnemingen en aandelen).
Financieren	Heeft betrekking op de wijze waarop de geld- en kapitaalmarkt in de behoefte geld en kapitaal wordt voorzien. Dit heeft betrekking op de wijze waarop (geld) middelen worden ingezet om activa aan te schaffen. Financiering kan met eigen financieringsmiddelen (bijv. reserves), dan wel met externe financieringsmiddelen (opgenomen geldleningen).

Groot onderhoud	Uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het object.
Immateriële vaste activa	Immateriële vaste activa zijn uitgaven waar geen gemeentelijke bezittingen tegenover staan. Dit zijn die activa die niet stoffelijk van aard zijn en die niet onder de financiële vaste activa worden begrepen (bijvoorbeeld kosten sluiten geldleningen).
Investing	Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed, vanaf het moment dat de gemeente het economisch risico loopt en dat een meerjarig nut heeft. Een andere benaming hiervoor die vaak gebruikt wordt, is kapitaaluitgave of actief. Investerings zijn uitgaven waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.
Investerings met economisch nut	Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de mogelijkheid middelen te verwerven. Voorbeelden van investeringen met economisch nut zijn rioleringen (verwerving middelen d.m.v. rioolheffing) en gebouwen (verwerving middelen d.m.v. verhuur en/of verkoop).
Investerings met maatschappelijk nut	Dit betreft investeringen die geen mogelijkheid hebben middelen genereren maar wel duidelijk een publieke taak vervullen. Voorbeelden van investeringen met maatschappelijk nut zijn investeringen in wegen en groenvoorzieningen.
Investerings: Nieuwe of uitbreidings-investerings	Investerings ten behoeve van nieuwe activiteiten of ten behoeve van de uitbreiding van bestaande activiteiten. Bijvoorbeeld een nieuw gebouw respectievelijk een uitbreiding van een bestaand gebouw.
Investerings: vervangingsinvesteringen	Investerings ten behoeve van de vervanging van een bestaand actief als gevolg van economische veroudering of slijtage.
Kapitaallasten	Het totaal van de afschrijvings- en rentelasten.
Klein onderhoud	Preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau.
Krediet	Aan de raad wordt toestemming gevraagd voor het doen van uitgaven in het kader van een investering.
Levensduur	De levensduur van een actief wordt onderscheiden in economische en technische levensduur. De technische levensduur van een actief is de maximale periode waarover dat actief een bijdrage aan de productie kan leveren. De economische levensduur is de maximale periode waarover het economisch verantwoord is van een actief gebruik te maken.
Materiële vaste activa	Materiële vaste activa zijn investeringsuitgaven waar tegenover bezittingen staan, waarvan de gebruiksduur gedurende meerdere jaren kan worden toegepast.
Nominale waarde	Waarde zoals die staat aangegeven op een waardepapier.
Reserves	Onder reserves worden afgezonderde vermogensbestanddelen verstaan die al dan niet met het oog op het realiseren van een vooraf bepaald doel zijn gevormd. In artikel 43 van het BBV is aangegeven welke reserves er worden onderscheiden: a. De algemene reserve. b. Bestemmingsreserves. De algemene reserve 'sec' is vrij besteedbaar eigen vermogen. Ook de bestemmingsreserves vallen onder het eigen vermogen. Echter bij de vorming van een bestemmingsreserve is al een specifiek doel ingesteld waarvoor de reserve ingezet gaat worden.
Vastgoed	Een onroerend goed of een onroerende zaak dat zich kenmerkt door vereniging met de grond. Vastgoed omvat de grond en de opstal.
Vastgoed met bedrijfs-economische functie	Bij vastgoed met een bedrijfseconomische functie gaat het om vastgoed dat door de decentrale overheid wordt aangehouden om bewust winst te realiseren en/of waardestijgingen te realiseren.

Vastgoed met maatschappelijke functie	Maatschappelijk vastgoed is vastgoed: • Maatschappelijke functie waarin maatschappelijke diensten aan burgers worden verleend of door burgers zelf worden gecreëerd, • Waarvan de exploitatie (gedeeltelijk) door publieke middelen mogelijk wordt gemaakt, • Waarin vraag (burgers) en aanbod (instellingen) fysiek bij elkaar komen en • Waar iedereen (voor wie het bedoeld is) toegang heeft.
Voorzieningen	Een voorziening behoort tot het vreemd vermogen. Voorzieningen zijn gelden waarop een (min of meer onzekere) verplichting rust. Een voorziening geeft een schatting van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.
Waarderen	De waarde die toegekend wordt aan het geactiveerde kapitaalgoed c.q. de investering op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Bijlage 3 - Afschrijvingstermijnen

Soort actief:	Afschrijvingstermijn in jaren:
1. Immateriële vaste activa	
Kosten verbonden aan het sluiten geldleningen en het saldo van (dis)agio	Geen afschrijving; direct t.l.v. de exploitatie
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Geen afschrijving indien deze kosten niet direct toerekenbaar zijn aan een actief of dat later blijkt dat de totstandkoming van het actief (in ontwikkeling) niet meer door gaat. Dan direct t.l.v. de exploitatie. Indien de kosten van onderzoek en ontwikkeling leiden tot de totstandkoming van een actief, op basis van de voorwaarden genoemd in paragraaf 3.1, dan kunnen deze kosten worden geactiveerd. De salariskosten die direct aan een actief zijn toe te rekenen worden geactiveerd. De indirecte salariskosten (die behoren tot de toe te rekenen overhead) worden ook geactiveerd.
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	Conform afschrijvingstermijn activa derden
2. Materiële vaste activa met een economisch nut	
Informatie & IT:	
- Mobiele telecomapparatuur (smartphones)	< 3 jaar (jaarlijks t.l.v. exploitatie) ⁴
- Overige IT-apparatuur:	4
- Programmatuur (software)	4
- Netwerkbekabeling	10-15
Begraafplaats (aanleg, uitbreiding en urnenmuur)	30
Bodycams	3
Duurzaamheidsinvesteringen:	10-40 ⁵
Gebouwen:	
- nieuwbouw	40
- renovatie	25
- uitbreiding/verbouw (levensduur verlengend)	25
- semipermanent-/noodgebouw	15
- hekwerken	10 t/m 15
- inventaris (geen onderhoud)	10 t/m 15
Gronden (aankoop):	in principe geen afschrijving ⁶ Gronden worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs

⁴ Zie paragraaf 3.2

⁵ Afhankelijk van soort actief. Nu nog niet exact vastleggen gelet op de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Moet bij elk actief afzonderlijk worden besloten.

⁶ Indien bijv. grond wordt aangekocht voor de aanleg van een weg, dan wordt de investering die gepaard gaat met de aanleg van de weg (inclusief de aankoopkosten van de grond) over de levensduur van de weg afgeschreven. Zie paragraaf 5.3 van de nota voor een uitgebreide toelichting m.b.t. gronden.

Havenvoorzieningen:	30 t/m 50
---------------------	-----------

Machines/gereedschappen/tractiemiddelen:

- aanhangwagen	5 t/m 8
- gereedschappen	10
(voor zover niet t.l.v. exploitatie < € 15.000)	
- gladheidsbestrijdingsmiddelen	6 t/m 10
- maaimachine (kleine tractor), tractor	5 t/m 10
- machines	7 t/m 15
* compressor, hogedrukrioolreiniger, legesmachine, knipper, motormaaier, onkruidspuitmachine, stamper, stroomgenerator, trilplaat e.d.	
- vrachtauto, schaftwagen, diverse auto's	6 t/m 10

Parkeervoorzieningen	10 t/m 15
----------------------	-----------

Riolering:

- bezinkbassin	30 t/m 50
- drukriolering:	30 t/m 50
* leidingwerk	30 t/m 50
* pompunits: bouwkundig onderdeel, pompen/elektromechanisch onderdeel	15 t/m 30
- randvoorzieningen/rioolgemalen	
* bouwkundig onderdeel	50
* pompen/elektromechanisch delen	15
- vrijvervalleidingen	30 t/m 50

Scholen:

- grond	Geen afschrijving
- nieuwbouw	60 ⁷
- aanpassingen, verbouwingen	25
- centrale verwarming, brandmeldinstallaties	15
- noodlokalen	15
- semipermanent/noodgebouw	15

Sportvoorzieningen:

- natuurgrasvelden (inclusief drainage)	30
- kunstgrasvelden (inclusief drainage)	
o voetbal	
▪ toplaag (inclusief sporttechnische tussenlaag)	
➤ hybride	15
➤ kurk	10
➤ rubber	10
▪ onderlaag	30
o hockey	
▪ toplaag	
➤ water	10
➤ semi	10
➤ zand	15
▪ onderlaag	30
o korfbal	
▪ toplaag – zand	15
▪ onderlaag	30
o honk-/softbal	
▪ toplaag	
➤ natuurgras	30
➤ gravel	15
▪ onderlaag	30

⁷ De vergoedingen in het gemeentefonds voor onderwijshuisvesting zijn door het Rijk ook gebaseerd op 60 jaar. De huisvestingsverordening kent ook een levensduur van 60 jaar voor een permanent gebouw.

- sportpark hekwerken	
o omheining (gaas)	15
o omheining (staafmat)	30
o afscheidingen/leunhekken	30
o ballenvangers (constructie)	30
o ballenvangers (netten)	10
- beregeningsinstallatie	
o buizen	30
o installatie	15
o sproeikoppen	8
- sporthallen/sportzalen inventaris	15
- gymlokalen inventaris	15
- inventaris – losse materialen	5

3. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

Bruggen:

- nieuwbouw	30 t/m 50
- reconstructie en verbetering	30

Openbaar groen:	25
* aanleg	

Openbare speeltuinen/speelplaatsen:	10
* vervanging speeltoestellen	

Openbare verlichting:	25
* armaturen, lichtmasten	

Recreatievoorzieningen:	30
* aanleg, uitbreiding en renovatie	

Straatmeubilair:	10 t/m 15
* abri's, bewegwijzering, straatnaamborden, verkeersborden	

Wegen:

- aanleg, reconstructie, kunstwerk	30
- verkeersregelininstallaties	15

4. Financiële vaste activa

Aandelen /deelnemingen:

Geen afschrijving
(worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs)

Bijlage 4 – Meerjarig investeringsoverzicht

8.6 Meerjarig investeringsoverzicht

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Totaal kredieten	Werkelijke kosten en opbrengsten t/m 2021	Beschikbaar krediet 2022	Beschikbaar krediet 2023	Beschikbaar krediet 2024	Beschikbaar krediet 2025	Beschikbaar krediet 2026
Programma 1. VEILIGHEID:							
1.2 Openbare orde en veiligheid	12	0	0	0	0	12	0
Programma 2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT:							
2.1 Verkeer en vervoer	39.588	6.401	12.394	4.624	5.656	5.192	5.321
2.2 Parkeren	634	158	476	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	4.750	193	4.557	0	0	0	0
Programma 3. ECONOMIE:							
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	30.373	47.431	-9.131	-3.002	-1.492	-1.368	-2.065
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	298	0	298	0	0	0	0
Programma 4. ONDERWIJS:							
4.2 Onderwijshuisvesting	9.554	5.298	3.041	985	130	50	50
Programma 5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE:							
5.2 Sportaccommodaties	3.773	91	2.465	50	147	215	806
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.760	2.484	276	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.830	638	842	2.333	415	265	337
Programma 6. SOCIAAL DOMEIN							
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	131	71	60	0	0	0	0
Programma 7. VOLKSGEZONDHEID, MILIEU EN DUURZAAMHEID:							
7.2 Riolering	9.441	0	2.959	1.681	2.057	1.809	936
7.3 Afval	80	0	80	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	255	0	255	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	133	0	38	95	0	0	0
Programma 8. VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING EN STEDELIJKE VERNIEUWING:							
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	38.046	49.262	-4.591	437	-165	-5.665	-1.231
8.3 Wonen en bouwen	11.266	3.666	7.109	623	-44	-44	-44
Programma 9. BESTUUR EN ONDERSTEUNING:							
0.1 Bestuur	147	0	147	0	0	0	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	8.966	11.021	-2.055	0	0	0	0
0.4 Overhead	21.414	3	7.133	1.619	6.016	3.706	2.936
Geheel - Totaal	186.452	126.717	26.353	9.445	12.719	4.173	7.046

Bijlage 5 – Voorbeelden groot onderhoud vastgoed

Onderstaande onderhoudswerkzaamheden zijn voorbeelden van werkzaamheden die vanuit de voorziening onderhoud vastgoed worden bekostigd:

- Vervangen verwarmingsinstallatie
- Vervangen brandmeldinstallatie
- Reviseren lift
- Vervangen lift
- Vervangen lichtinstallatie
- Vervangen luchtbehandelingsinstallatie
- Vervangen sanitair en tegelwerk
- Vervangen dak
- Vervangen gevelbekleding
- Vervangen kozijnen
- Vervangen HWA (HemelWaterAfvoer)
- Buiten schilderwerk

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo